

УДК 336.77

СОКОЛЬСЬКА Т.В., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

У статті досліджено стан фінансового забезпечення вітчизняного агропродовольчого виробництва та визначена роль держави у вирішенні існуючих проблем. Обґрунтовано специфічність механізмів фінансового забезпечення агропродовольчого виробництва, що проявляється в п'яти формах: самофінансування (внутрішнє власне фінансування), кредитування, фінансування з бюджету (державна підтримка), акціонерне фінансування і змішане ризиковане фінансування (інноваційні фонди).

Запропоновано напрями удосконалення системи фінансового забезпечення розвитку сільського господарства України з урахуванням нестабільної економічної ситуації.

Ключові слова: агрострахування, лізинг, аграрні розписки, інвестиції, державна підтримка, кредитні спілки.

Постановка проблеми. Сільське господарство є унікальною галуззю України, однією з небагатьох, яка за останній період демонструє зростання у сучасних економічних умовах оптимального фінансового забезпечення, під яким розуміється забезпечення суб'єктів господарювання основними і оборотними активами, власними і позичковими фінансовими ресурсами, достатніми для випуску запланованого обсягу виробництва. Фінансове забезпечення передбачає безперервність процесу виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції та мінімізацію витрат. Нинішня ж державна політика у цьому напрямі є безсистемною, неефективною та неспроможною задовольнити потреби суб'єктів агропромислового виробництва.

За таких умов стає очевидним, що подальший розвиток галузі потребує якісних перетворень, спроможних забезпечити підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, продовольчу безпеку держави, економічний розвиток аграрного сектору. Як свідчить зарубіжний досвід, держава має сформувати найефективніші шляхи розв'язання проблеми повноцінного фінансового забезпечення сільського господарства, визначивши чіткі стратегічні орієнтири його розвитку, відповідно до яких буде здійснюватись державна політика щодо нормативно-правового, фінансово-економічного та іншого регулювання галузі [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням фінансового забезпечення аграрного сектору економіки присвячені роботи провідних зарубіжних та вітчизняних економістів, зокрема, В. Алексійчук, В. Амбросова, М. Дем'яненко, В. Месель-Веселяка, Б. Пасхавера, А. Чупіса та ін. Разом з тим, враховуючи особливості вітчизняного агропродовольчого виробництва, проблема формування ефективної системи фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва та дієвого механізму державної підтримки агровиробників потребує нових підходів до її вирішення.

Мета дослідження – вивчення фінансового забезпечення вітчизняного агропродовольчого виробництва та визначення ролі держави у вирішенні існуючих проблем.

Матеріал і методика досліджень. Теоретичною та методологічною базою дослідження слугували праці зарубіжних та вітчизняних науковців щодо фінансового забезпечення агропродовольчого виробництва. У процесі дослідження використовувались монографічний, діалектичний, абстрактно-логічний методи, а також узагальнення та порівняння.

Результати досліджень та їх обговорення. Системна економічна криза перехідного періоду та відсутність фінансів зруйнували ресурсну базу агропродовольчого комплексу України, катастрофічно знизили інвестиційну активність, призвели до надмірної зношеності основних фондів, дефіциту матеріальних обігових засобів. Сільське господарство за переходу до ринку опинилось у стані структурної незбалансованості та неспроможності до відтворення ресурсів, необхідних для економічного росту. Негаразди в цій галузі стали наслідком недостатнього фінансового забезпечення, яке в сільському господарстві має свою специфіку, зумовлену особливостями виробництва, обороту капіталу, простого і розширеного відтворення. Основними з цих особливостей є:

- дія природно-кліматичного фактора, який формує різний природний потенціал організаційних систем і створює різні можливості для господарювання;
- нерівномірність одержання доходів протягом виробничого циклу, що потребує формування специфічного механізму пільгового кредитування;

- значно менші можливості диверсифікації виробництва та його монополізації порівняно із промисловістю та іншими галузями;
- низький рівень ліквідності господарських засобів внаслідок сезонності виробництва, що робить сільське господарство найменш привабливим для залучення інвестицій різних суб'єктів бізнесу;
- розірваність технологічного зв'язку на різних стадіях (виробництво – переробка – споживання);
- своєрідність формування соціальної інфраструктури в сільській місцевості;
- різна густина населення сільської місцевості, різна вікова його структура в зональному і регіональному масштабах.

Специфічність фінансування сільського господарства зумовлена також різноманітністю форм господарювання, представлених у вигляді селянських, фермерських і підсобних господарств, кооперативів, орендних колективів, колективних господарств, державних підприємств та організацій; активною участю держави у розподілі та перерозподілі грошових доходів у сільському господарстві.

У силу означеної специфіки, ринкові механізми господарювання в сільському господарстві не можуть бути реалізовані з тією ж повнотою і ефективністю як в іншому секторі економіки. Тому агропродовольче виробництво потребує застосування специфічних механізмів фінансового забезпечення, яке являє собою систему джерел і форм фінансування розвитку аграрного виробництва та його розширеного відтворення і проявляється в п'яти формах: самофінансування (внутрішнє власне фінансування), кредитування, фінансування з бюджету (державна підтримка), акціонерне фінансування і змішане ризиковане фінансування (інноваційні фонди).

Серед саморегульованих механізмів зовнішнього фінансування використовуються переважно кредитне і частково акціонерне фінансування, частка якого зростає з розвитком приватизації і формуванням корпоративно-власницького бізнесу. Джерелами внутрішнього фінансування є амортизаційні відрахування та прибуток. Ефективний розподіл прибутку підприємства, реалізація запасів готової продукції, приведення співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, або коефіцієнта фінансового левериджу до оптимального дає змогу підприємству покращити не лише фінансові показники, а й оцінити ці зміни в грошовому виразі. У цілому надходження грошових коштів у підприємство за рахунок власних джерел є досить вигідним варіантом, але на сучасному етапі розвитку економічних відносин обсяги такого фінансування досить обмежені.

Також в умовах ринкової економіки зростає роль системи страхового захисту, спрямованого на забезпечення організаційних формувань від можливих втрат внаслідок виникнення ризикових ситуацій, які в агропромисловому секторі виникають дуже часто. З метою зменшення втрат від можливих ризикових ситуацій вдаються до добровільного і обов'язкового страхування. Перше здійснюється на підставі договору між страховиком і страхувальником. За обов'язкового страхування страховик вільний у виборі клієнтів.

На сьогодні не знайдено шляху до ефективного врегулювання цього питання, а тому в багатьох сільськогосподарських підприємствах відсутній інтерес до укладання договорів страхування як засобу їх страхового захисту. Це викликано високими розмірами страхових внесків, їх повна оплата часто непосильна для аграрників навіть в умовах, коли частина їх компенсується державою. У сільськогосподарських виробників існує невпевненість в тому, що страхувальники виконують свої обов'язки через їх недостатню фінансову стійкість, у договорах досить велика кількість умов, що дає можливість відмовляти у страхових виплатах, часто керівники підприємства необізнані щодо можливостей та вигод страхування. Нерідко вдаються до «фіктивного» страхування, котре робить безглуздим фінансування державою програм страхування урожаю, тому не вирішується основна задача – пом'якшення негативних фінансових наслідків стихійних явищ.

У 2012 р. з'явилися деякі позитивні зрушення в державній структурі управління аграрними ризиками в Україні. Прийнято закони про страхування та агрострахування з державною підтримкою, введено практику ліцензування агрострахової діяльності, створено Український аграрний страховий пул з метою централізації процесів управління ризиками за програмами державних закупівель зернових, Аграрного фонду та контролю реалізації програми державної підтримки в агрострахуванні. Українським аграрним страховим пулом укладено 527 договорів

страхування врожаю за програмою Аграрного фонду України, за якими оглянуто посіви на території понад 300 тис. га [2].

Державна підтримка агострахування передбачає щорічне виділення певної суми бюджетних коштів на компенсацію витрат. Але, на жаль, існує специфічна українська проблема – вводяться певні обмеження на видачу ліцензій страховим компаніям, тобто держава в особі державних чиновників допускає до цього дуже вигідного сегмента ринку лише наближені страхові компанії, що робить агострахування корумпованим сегментом ринку, який використовується у цілях збагачення чиновників.

Враховуючи наведене вище, вважаємо, що нині вкрай необхідно нормативно-правове врегулювання договорів агострахування з урахуванням інтересів аграріїв.

Ще одним варіантом залучення коштів, який на сьогодні можна вважати одним з найпоширеніших, є отримання кредитів, за якими в досить короткі строки підприємство може збільшити обсяги обігових коштів, що можуть бути використані на його потреби. До кредитних інструментів, що використовуються для фінансового забезпечення діяльності учасників аграрного сектору, звичайно відносять банківські кредити та позики кредитних спілок, іпотеку, а також різного виду товаророзпорядчі документи, за допомогою яких залучаються необхідні кошти та інші ресурси. Основною перевагою такого виду фінансування є відносна простота отримання та швидкість залучення капіталу. До недоліків можна віднести обмеженість кредитних ресурсів для забезпечення розширеного відтворення й розвитку середнього і малого бізнесу на селі та високу їх вартість; складність процедур одержання. Залучення довгострокових чи поточних кредитів має дуже багато ризиків. Щодо фінансування через кредитні спілки, то, на жаль, в силу різних причин воно не отримало в Україні широкого застосування. На сьогодні для кредитування сільгоспвиробників кредитні спілки мають достатньо фінансових ресурсів – понад 2,5 млрд грн, але ці кредити надаються під 20–30 % річних, що набагато дорожче від деяких європейських країн, де фермери кредитуються під 5 % річних [2].

Проте, українські банки пропонують сільгоспвиробникам ще дорожчі позики та й ті не надаються малим та середнім сільгоспвиробникам, оскільки банки, в основному, працюють під заставу, оцінка й страхування якої – це додаткові витрати для сільгоспвиробника, що також здорожчують кредит. До того ж, більшість з них як заставу під позику, окрім майбутнього врожаю нічого надати не можуть, оскільки земля, яку вони використовують як основний засіб виробництва, є орендованою. В результаті традиційне банківське кредитування, що розглядається в інших країнах світу як основний інструмент фінансування сільгоспвиробників, в Україні майже не застосовується. До специфічних ризиків кредитування агробізнесу, особливо дрібного та середнього, можна віднести й сезонність виробництва, й низьку ліквідність заставного забезпечення (у загальній вартості майна понад 70 % – необоротні активи, зокрема основні засоби неліквідні через їх високе зношення).

Основними причинами несвоєчасного повернення кредитів сільгосппідприємствами є: кліматичні умови, несприятлива цінова політика на сільськогосподарську продукцію, внаслідок чого підприємства намагаються притримати продукцію для пізнішої її реалізації за більш сприятливими цінами, некомпетентність та неправильний розрахунок потреб у фінансуванні керівниками підприємств, фактори особистого характеру (більш характерно для невеликих підприємств), макроекономічні фактори (державне регулювання ринку, ситуація на світових ринках тощо).

Отже, на сьогодні кредитування сільгосптоваровиробників в Україні ще не набуло поширення через відсутність прозорих схем. На нашу думку, на часі законодавчі зміни щодо діяльності кредитних спілок, оскільки чинний закон «Про кредитні спілки», ухвалений ще наприкінці 2001 року, застарів і потребує суттєвого оновлення, що дасть змогу кредитувати не тільки безпосередньо фермерів, а й фермерські господарства.

Щодо практики фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників через державну підтримку, яка охоплює бюджетне фінансування програм і заходів, які спрямовуються на розвиток галузі, а також через пільговий режим оподаткування, часткову компенсацію процентних ставок за користування кредитами комерційних банків, списання безнадійної заборгованості перед бюджетом, то тут можна впевнено стверджувати, що така практика є на сьогодні безсистемною та має низьку ефективність. Розмір виділених державних ресурсів на розвиток сільськогосподарського виробництва і всього АПК є недостатнім (рис.1).

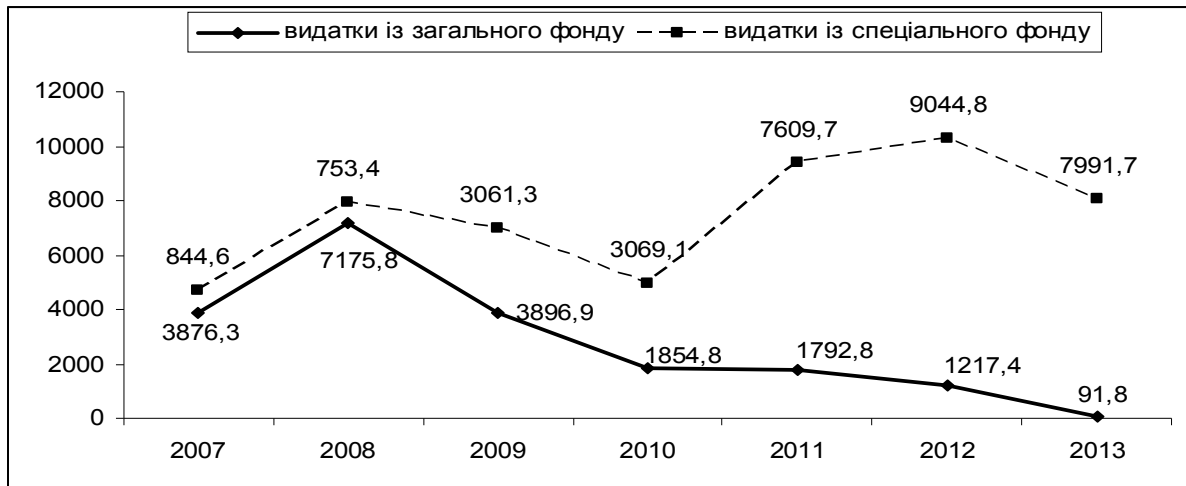

Рисунок 1 – Динаміка обсягів державної підтримки АПК за рахунок коштів загального та спеціального фондів державного бюджету, млн грн.

Всього лише 0,8 % від валової доданої вартості галузі становлять прямі дотації з бюджету. У найголовніших конкурентів України на світовому ринку зерна – Росії, США та ЄС – цей показник дорівнює 11%, 12 та 21% відповідно [3]. Існуюча система фінансування державної підтримки аграрного сектору економіки не забезпечує визначеного на законодавчому рівні сприяння життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках, не гарантує продовольчої безпеки країни, посилення соціального захисту сільського населення. Так, фінансові результати аграрного комплексу за 2013 рік вдвічі гірші, ніж у 2012 році. Прибуток сільгосппідприємств від профільної діяльності становить 12,5 млрд гривень проти 24,1 млрд в 2012 році [4]. Рентабельність скоротилася з 20,2 % роком раніше до 11,5 % (цей показник не враховує бюджетні дотації та суми держпідтримки). Ефективними за підсумками року залишилися 66,9 % сільгосппідприємств, тоді як у 2012 р. прибутковими були 74,6 %. Рентабельність виробництва зернових і зернобобових культур дорівнює лише 1,7 %, тобто є мінімальним показником за всю новітню історію країни [5].

Завдяки дотаціям, що надаються в розвинених країнах, навіть за поточних низьких цін на зерно, закордонні товаровиробники залишаються прибутковими [6]. Підтримка ресурсного та фінансово-кредитного забезпечення в США та ЄС здійснюється наданням субсидій на закупівлю засобів виробництва; часткової компенсації вартості матеріально-технічних ресурсів; компенсації процентних ставок за кредитами; пропозиції кредитних ресурсів; здешевлення вартості страхування; фінансування наукових розробок; запровадження пільгового оподаткування.

У 2014 році передбачено зменшення фінансування аграрного сектору на 17 % порівняно з 2013 роком, тоді як собівартість продукції зросла майже на 20–30 %, а закупівельна ціна на основні прибуткові культури (кукурудза, пшениця, сояшник) впала майже на 40%, водночас ціни на добрива зросли майже на 30 %, насіння – на 10, засоби захисту – на 7–8 % [7].

Насторожує і те, що всього 200 млн грн передбачено на компенсацію кредитних відсотків комерційних банків. Експерти переконані, якби у бюджеті було передбачено хоча б 1,5 млрд грн, то АПК міг би генерувати у комерційні банки 15 млрд грн кредитів, необхідних для поповнення обігових засобів [7].

У бюджеті передбачено понад 27 млн грн на програму кредитування фермерських господарств. Якщо розділити цю суму на 40 тис. підприємств, яких нині залишилося (а було 45 тис.), то це мізер, тобто на сьогодні бюджетне фінансування сільського господарства є лише компенсатором збитків, а не основою для економічного зростання. Щорічний дефіцит обігових коштів для забезпечення нормального виробничого процесу в рослинництві становить 45–60 млрд грн, а в тваринництві – 40–45 млрд грн. Власними коштами аграрії забезпечені на 31 млрд грн за дефіциту в 7,9 млрд [1].

За таких умов, на думку О. Захарчука [8], надзвичайно ефективною формою державної підтримки як агротоваровиробників, так і заводів сільськогосподарського машинобудування, є агролізинг. Адже 100 % коштів, виділених у держбюджеті на закупівлю лізингової техніки та обладнання, перераховуються компанією на заводи сільськогосподарського машинобудування. А

це дає змогу забезпечувати робочі місця, вирішувати соціальні проблеми виробничих колективів, оновлювати матеріально-технічну базу підприємств.

У розвинених країнах до 30 % обсягу загальних інвестицій становлять інвестиції по лізингових схемах. В аграрному секторі економіки України лізингові схеми не користуються особливою популярністю, оскільки функціонування лізингових компаній, які в повному обсязі користуються коштами державного бюджету, є неефективними через монополізм НАК «Укראгролізинг» на ринку лізингових послуг. Це не дає змоги розвиватися приватним лізинговим компаніям, вносить викривлення в лізингові схеми та дискредитує лізинг як такий. Державна підтримка сільськогосподарських підприємств через фінансування НАК «Укראгролізинг» призводить до підвищення рівня собівартості вітчизняної техніки, виробництва непопулярної техніки, зловживань та корупції в цій сфері і значно знижує ефективність використання коштів Державного бюджету України.

За розрахунками науковців ННЦ «ІАЕ», держава, виділивши кошти на фінансовий лізинг у сумі 100 млн гривень, отримує надходжень до бюджету тільки від підприємств-виробників сільськогосподарської техніки та обладнання у вигляді податків у перший рік 54,45 млн грн, у наступні чотири роки – 74 млн грн, всього – 129,45 млн грн. Окрім того, до соціальних фондів надходить 5,7 млн грн [8].

В Україні протягом 2007–2012 років через ДПАТ НАК «Укראгролізинг», у середньому, було придбано 4 % сільськогосподарської техніки, у 2013 році – лише 1,3 %.

Протягом 2009–2013 років сільгосптоваровиробникам поставлено на умовах фінансового лізингу сільськогосподарської техніки та обладнання в кількості 2421 одиниці на суму 875,9 млн грн, у тому числі [8]:

- тракторів – 808 од. на 194,7 млн грн;
- зернозбиральних комбайнів – 181 од. на 201,4 млн грн;
- ґрунтообробної та посівної техніки – 708 од. на 115,0 млн грн;
- обладнання для тваринництва та птахівництва – 248 комплектів на 276,4 млн грн.

У 2013 році НАК «Укראгролізинг» поставив аграріям техніки та обладнання майже на 87 мільйонів гривень, що на 20 мільйонів більше, ніж у 2012 році. Очевидно, лізингова програма набагато толерантніша стосовно сільгоспвиробника, бізнес якого підлягає багатьом ризикам, насамперед погодним. Наприклад, перший внесок за передане в лізинг майно (обладнання, устаткування) дорівнює 17–22 % від загальної вартості техніки, що значно менше від відсотків банків. Відсоток комісійних у лізинговій схемі стабільний, зафіксований спеціальною постановою уряду й дорівнює 7 % невідшкодованої вартості взятої у лізинг техніки або устаткування [9]. Графік виплати лізингових платежів, який узгоджується із лізингоотримувачем, досить гнучкий, пристосований до сезонного виробництва.

Отже, в умовах заявленої модернізації розвиток агролізингу для держави та сільськогосподарських виробників є надзвичайно перспективним у сьогоdnішніх реаліях. У Міністерстві аграрної політики й продовольства відзначають, що щорічна потреба в коштах на фінансовий лізинг по державних програмах становить 1,5–2 млрд грн [9].

Г. Калетник, Ю. Лупенко, Фещенко В. [10, 11] вважають, що достатньо перспективним інноваційним інструментом забезпечення фінансування вітчизняних виробників сільськогосподарської продукції є аграрні розписки, за допомогою яких вони зможуть за спрощеною процедурою отримувати кредити для фінансування своєї поточної діяльності під заставу майбутнього врожаю. Залежно від того, чим позичальник буде погашати борг, що оформлений розпискою (вирощеною продукцією чи грошима), вони можуть поділитися на товарні та фінансові і видаються особами, які є власниками земельної ділянки або мають право на користування землею. Усі видані розписки мають бути занесені до спеціального реєстру, що обслуговуватиме Міністерство аграрної політики та продовольства.

Автори Закону України «Про аграрні розписки» передбачають за їх допомогою щорічно додатково залучати в аграрний сектор економіки суму, еквівалентну \$2–3 млрд. Однак, існують деякі побоювання щодо ефективності їх використання в українських реаліях. По-перше, цьому можуть завадити нечітко визначені процедури їх обігу та існуючі правові колізії, зокрема, неузгодженість норм закону про аграрні розписки з іншими законодавчими актами, що захищають права кредиторів та позичальників. Досвід їх використання в країнах СНД, зокрема в Казахстані і в Росії, засвідчує значну кількість шахрайств, пов'язаних із підrobкою цих товаророзпорядчих документів [8]. Враховуючи ціннопаперову природу аграрних розписок та можливість їх біржової

торгівлі, мабуть було б доцільно передбачити також і бездокументарну (електронну) форму існування цього інструменту в Україні. Зокрема, бездокументарну форму можна було б запроваджувати для фінансових аграрних розписок за бажанням їх емітентів. Це дозволило б забезпечити кращий захист розписок від шахрайських дій, організувати ліквідний ринок цього виду цінних паперів, посиливши тим самим його привабливість як важливого фінансового інструменту [12].

Через ризиковість сільськогосподарської діяльності найбільш важливим питанням для аграрного сектору є залучення інвестицій, що протягом всіх років незалежності здійснюється з великими труднощами. Значні коливання щодо одержання прибутків від основної операційної діяльності в аграрному виробництві робить малоцікавим вкладання інвестиційного капіталу у розвиток сільського господарства. І в цьому найбільші сподівання на агрохолдинги, які нині спроможні забезпечити розширене відтворення та зробити значний внесок у розвиток інфраструктури громад.

Для вирішення проблеми інвестиційного забезпечення сталого розвитку та інтенсифікації сільського господарства України необхідно здійснити низку заходів, а саме: збільшити обсяги та забезпечити цільове використання коштів державної підтримки розвитку аграрного сектору економіки, вжити заходів щодо подолання диспропорцій у міжгалузевих економічних відносинах і створити умови для їх вирівнювання з метою забезпечення норми прибутку в сільському господарстві на рівні, не нижчому ніж у середньому по економіці [1].

Досить важливою формою управління інвестиційним процесом є амортизаційне регулювання, що передбачає застосування вищих норм амортизації в перші роки з подальшим їх зниженням. Прискорена амортизація стимулює інтенсивне відновлення засобів виробництва, знижує інфляційний ризик, сприяє модернізації виробництва, інноваційному процесу.

Необхідно створити умови для реального довгострокового агрокредитування, надати можливість сільгоспвиробникам користуватися кредитами на 10–15 років зі ставкою до 10 % річних.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В теперішніх умовах нестабільної політичної ситуації, військових дій, часткової окупації території України вирішення проблем фінансового забезпечення сільськогосподарського виробництва традиційними шляхами неможливе. Для формування привабливості АПК необхідна, насамперед, політична стабільність в Україні.

На нашу думку, на сьогодні досить важливим є збереження фіксованого сільськогосподарського податку та акумуляція ПДВ, що допоможе українським аграріям зберегти конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішніх ринках, особливо в умовах нинішніх коливань валютного курсу.

Аграрному сектору необхідна доступна, а отже ефективна система кредитування всього платіжного обороту в поєднанні зі страхуванням. Для покращення фінансового стану сільськогосподарських підприємств потрібно удосконалити кредитну політику, суть якої полягає у зниженні процентних ставок і стимулюванні довгострокових кредитів.

З метою розвитку сільськогосподарського виробництва необхідне створення альтернативних фінансових схем, нових форм державно-приватного партнерства і збільшення державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю.О. Лупенка, В.Я. Месель-Веселяка. – К. : ННЦ“ІАЕ”, 2012. – 182 с.
2. Шинкаренко Я. Міжнародна практика агрострахування та українські реалії / Я. Шинкаренко // Пропозиція. – 2013. – № 9. – С.26-29.
3. На підтримку агросектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/agromoney>.
4. Про соціально-економічне становище України за січень 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Фінансові результати українського АПК у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forbes.ua>.
6. Як бюджет-2014 вдарить по селянах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua>.
7. Хто і як перекидає кисень аграріям [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua-ekonomist.com>.
8. Науково-методологічний семінар «Проблеми матеріально-технічного та фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iae.kiev.ua>.
9. Музичка І. Кредит чи лізинг/ І. Музичка // Агробізнес сьогодні. – 2013. – №21(268). – С. 50-52.
10. Калетнік Г. М. Фінансове забезпечення аграрного виробництва / Г. М. Калетнік, Г. О. Пчелянська // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – №3. – С. 79–85.

11. Лупенко, Ю. Ф'ючерні механізми для розвитку аграрного сектору економіки / Ю. Лупенко, В. Фещенко // Фінансовий ринок України. 2012. № 9. — С. 20-23.

12. Лупенко Ю.О. Основні засади становлення та функціонування іпотечного кредитування аграрного сектору економіки: / Ю.О. Лупенко // Всеукраїнська нарада "Стан та перспективи розвитку агрострахування і кредитування підприємств АПК" / Міністерство аграрної політики і продовольства України; ННЦ "Інститут аграрної економіки", Київ, 5-6 квітня 2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://iae.faaf.org.ua>.

REFERENCES

1. Strategichni naprjamy rozvytku sil's'kogo gospodarstva Ukrainy na period do 2020 roku / za red. Ju.O. Lupenka, V.Ja. Mesel'-Veseljaka. — К. : NNC "IAE", 2012. — 182 s.
2. Shynkarenko Ja. Mizhnarodna praktyka agrostrahuvannja ta ukrai'ns'ki realii' / Ja. Shynkarenko // Propozycja. — 2013. — № 9. — S.26-29.
3. Na pidtrymku agrosektoru [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://a7d.com.ua/agromoney>.
4. Pro social'no-ekonomichne stanovyshe Ukrainy za sichen' 2014 roku [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Finansovi rezul'taty ukrai'ns'kogo APK u 2013 roci [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://www.forbes.ua>.
6. Jak bjudzhet-2014 vdaryt' po seljanah [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://blogs.pravda.com.ua>.
7. Hto i jak perekryvaje kysen' agrarijam [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://ua-ekonomist.com>.
8. Naukovo-metodologichnyj seminar «Problemy material'no-tehničnogo ta finansovogo zabezpečennja sil's'kogospodars'kyh pidpryjemstv Ukrainy» [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://www.iae.kiev.ua>.
9. Muzychka I. Kredyt chy lizing/ I. Muzychka // Agrobiznes s'ogodni. — 2013. — №21(268). — S. 50-52.
10. Kaletnik G. M. Finansove zabezpečennja agrarnogo vyrobnytva / G. M. Kaletnik, G. O. Pcheljans'ka // Zbirnyk naukovyh prac' VNAU. Serija: Ekonomichni nauky. — 2012. — №3. — S. 79–85.
11. Lupenko, Ju. F'juchersni mehanizmy dlja rozvytku agrarnogo sektoru ekonomiky / Ju. Lupenko, V. Feshhenko // Finansovij rynek Ukrainy. 2012. № 9. — S. 20-23.
12. Lupenko Ju.O. Osnovni zasady stanovlennja ta funkcionuvannja ipotechnogo kredytuvannja agrarnogo sektoru ekonomiky: / Ju.O. Lupenko // Vseukrai'ns'ka narada "Stan ta perspektyvy rozvytku agrostrahuvannja i kredytuvannja pidpryjemstv APK" / Ministerstvo agrarnoi' polityky i prodovol'stva Ukrainy; NNC "Instytut agrarnoi' ekonomiky", Kyi'v, 5-6 kvitnja 2012 r. [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu: <http://iae.faaf.org.ua>.

Финансовое обеспечение сельскохозяйственного производства

Т.В. Сокольская

В статье исследовано состояние финансового обеспечения отечественного агропродовольственного производства и определена роль государства в решении существующих проблем. Обоснована специфичность механизмов финансового обеспечения агропродовольственного производства, проявляющаяся в пяти формах: самофинансирование (внутреннее собственное финансирование), кредитование, финансирование из бюджета (государственная поддержка), акционерное финансирование и смешанное рискованное финансирование (инновационные фонды).

Предложены пути усовершенствования системы финансового обеспечения развития сельского хозяйства Украины с учетом нестабильной экономической ситуации.

Ключевые слова: агрострахование, лизинг, аграрные расписки, инвестиции, государственная поддержка, кредитные союзы.

Надійшла 13.03.2014 р.